

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARRENY

MARIA DE LA SALUT

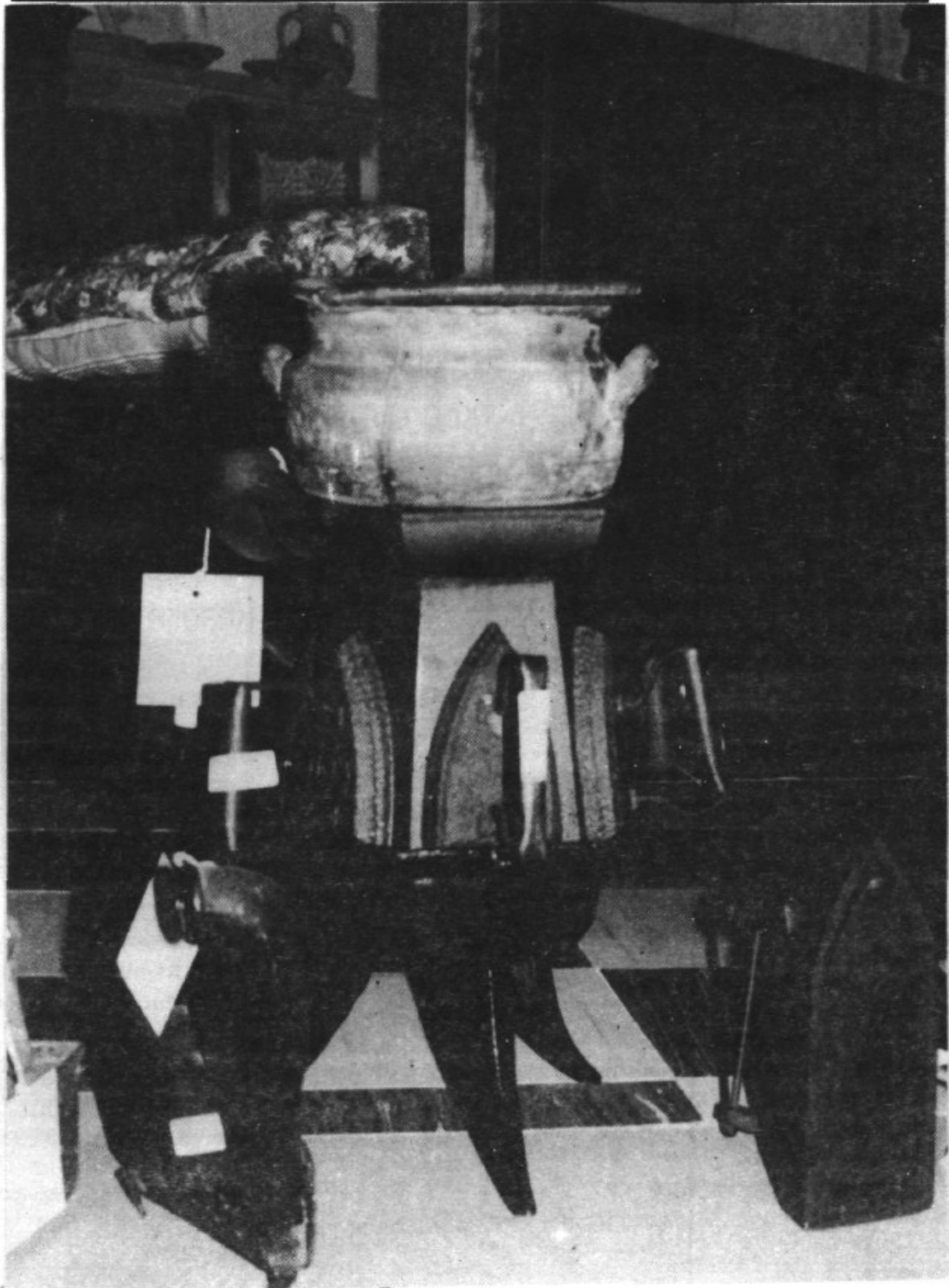
ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

PREMSA
FORANA

Número 69

ABRIL

Any 1992

Sumari

Editorial i sumari	2
IV Concurs de Fotografia Fent Carrerany	3
El nou casal	3
Un poble que perd la por, recobra la llibertat	4
Maria de la Salut, Música	5
Ressurrecció dels morts i la vida eterna	6
Setmana Santa	6
Casa de la Vila	7
Xerradeta amb l'amo Antoni Carbonell Bergas	8
Prensa en català: Cavall Fort i el Temps	11
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons	14
El temps. Temps passat	15
Pla d'igualtat d'oportunitats per la dona	16
Memòria 1991 de la Mancomunitat Pla de Mallorca	18
Nota informativa dels Independents de Maria	19
Política i dictadures	20
En la dictadura no hi havia res d'això de política	21
Carrerany Esportiu	22
Feim Carrerany	24

Fotografies:

Onofre Sureda

Magí Ferriol

J. Font

Arxiu personal de l'amo en

Toni Carbonell

Portada: Exposició "Nadal de Casa" (Magí Ferriol)

EDITORIAL

Libertat, carrers enlaire, Pasqua, aigua de Roqueta, independència, pressupostos, aigües brutes, Montblanc rústic, ...

Tot un seguit de qüestions vives que, en primavera, per allò que remou la sang, més revoltós és tot.

El fang i la pols dels carrers no ens hauria de fer perdre la paciència. Recordarem el refrany antic: "Sofrir per embellir". Tenir aigua corrent comunitària suposarà una molèstia per a tots. Un parell de doblers que a algú el farà remugar i al final pagarà remugant. Les ments fortes hauran forçat les dèbiles. Les fortes paguen, riuen i es renten les mans.

Tot un poble en marxa, opinions encontrades, xerradetes baix baix. Resolis de cafè nocturn, recerques d'identitat.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzá

Pere Fons Pascual

Joan Gelabert i Mas

Jaume Mestre Llompарт

Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Onofre Arbona, Club Ciclista de Maria de la Salut, Miquel Oliver Roig, Jaume Santandreu Sureda, Mancomunitat Pla de Mallorca, Conselleria de Cultura, Educació i Esports i Independents de Maria.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY,
Sant Miquel, 11 07519 Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Apostol y Civilizador.
Petra.

Nº DEPÓSIT LEGAL: PM-457/1986

La redacció de Fent Carrerany
no es fa responsable de les
opinions dels qui hi escriuen

IV CERTAMEN DE FOTOGRAFIA "FENT CARRERANY".

El IV Certamen de Fotografia "FENT CARRERANY" ja està en la seva recta final. El proper dia 10 d'abril és el darrer per entregar les obres que es presentin al mateix i les expectatives de participació en aquesta edició pareix que són molt bones. Per ara l'acollida de la convocatòria ha estat positiva i les cridades per obtenir més informació sobre el certamen i els premis han estat diverses. L'experiència d'aquest anys passats ens diu que la darrera setmana és la de recepció de les obres.

Pel que fa a l'organització del concurs, cal dir que el treball realitzat fins ara ha donat el seu fruits. Per una banda ja està confirmat el patrocini del Consell Insular de Mallorca, que a través de la Conselleria de Cultura es fa càrrec de la totalitat dels premis en metàl·lic. Sense cap dubte, i després de les 3 edicions anteriors, és un recolzament poc més que definitiu per la consolidació dins dels certàmens de fotografia que es realitzen a les Illes i a la tasca feta per "FENT CARRERANY" en el món del setè art fins ara. Recordem que a més del certamen de foto-

grafia, en el darrers anys s'ha realitzat una exposició de fotografia artística, i la d'obres de Pere Mascaró, ambdues a Sa Capella Fonda".

El nostre Ajuntament i per no ser menys col·laborarà amb 35.000'-pessetes per la compra de portafotos, la major quantitat que poguen, en vistes al futur ja poder sempre montar-hi les obres que es presentin a les properes edicions del concurs. També és un reconeixement a la trajectòria seguida fins ara i a la que es farà en un futur. Esteim decidit a que tenguim molts d'anys de continuïtat.

En relació a la composició del jurat, han d'esser cinc les persones que el formin segons les bases, estarà integrat per una persona relacionada amb el món de l'art, un representant de l'Ajuntament, un altre del Consell Insular de Mallorca, un representant dels mitjans de comunicació a nivell de l'Illa i un professional de la fotografia. Amb tots ja hem tengut contactes i per ara l'únic membre del jurat a confirmar és el del fotògraf. Les Festes de Pasqua són dies de molt de treball per ells.

Per acabar, recordar que el dia de l'inauguració i lliurament de premis serà el dia 16 d'abril a les 20'30 hores a la Casa de la Vila.

Animau-vos i participau!

EL NOU CASAL

Ja es pot dir, sense por a equivocar-se, que l'Associació de Premsa Forana de Mallorca ha arribat a la majoria d'edat. Una afirmació que té tota la força i envergadura que li proporcionen els dotze anys d'existència, haver assolit el nombre de cinquanta publicacions i tenir des d'ara casa pròpia.

Era el 23 de febrer de 1980 quan en el local del setmanari "Dijous" d'Inca, una junta promotora en representació de 14 revistes de la part forana de Mallorca procedia a l'aprovació d'uns estatuts, el quals, a partir d'aquell moment haurien de donar personalitat jurídica a la naixent associació "encarregada de la representació, gestió i defensa dels interessos comuns de les publicacions periòdiques redicades a la part forana de l'illa de Mallorca.

I ara, dotze anys després, quan ja l'entitat ha pres més força i és de cada dia més tenguda en compte pels diferents estaments polítics, socials i religiosos, tant de caracter regional com local, aquesta Associació de Premsa Forana de Mallorca pot reafirmar la seva essència i, de cara al futur, disposar d'una llar que l'encobeirà. Els seus membres no hauran d'anar més de manlleves perquè es podran allotjar dins ca-

seva. Un edifici que fa poc més d'un any fou comprat i ara, després d'esser quasi totalment remodelat, està en condicions de poder satisfer les ambicions dels més exigents. La gran hemeroteca, l'espaiós saló d'actes, la secretaria, el vestíbul, el pati interior, la foganya, el rebost, els serveis... constitueixen les dependències de l'esvelt casal, d'estil mallorquí, seu de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca, acomodat a la vila de Sant Joan.

Se cercà i es trobà una casa situada enmig del poble en una localitat plantada quasibé en el centre de Mallorca, perquè l'accés fos fàcil per a tots. I una vegada adquirida es posaren mans a l'obra; ara, el 4 d'abril de 1992, ja enllestida, la seva inauguració haurà vengut a ser el colofó d'una inquietud latent durant els darrers anys, però també la rematada d'una aspiració difícil d'enfrontar, ara culminada satisfactòriament.

(De "Bona Pau") Onofre Arbona.

UN POBLE QUE PERD LA POR, RECOBRA LA LLIBERTAT

Amb aquesta proclama anuncia Angel Colom l'encoratgedora victòria de l'independentisme a Catalunya-Principat. Més de 200.000 vots conscients, actius, ferrenys i creixents, avalaven les seves emocionades agullonadores paraules: **HEM PERDUT LA POR!!!**

Els independentistes, els qui creim amb la sobirania dels pobles, els qui lluitam pels drets de les persones i les nacions, els qui adoram les llibertats dels pobles i dels païssos, els qui estimam la terra sobre totes les coses, els qui tenim una sola llengua i un sol pare, els qui miram el futur cara alta, els qui volem les mans desfermades per poder donar-les lliurement als qui més les necessitin, els qui sabem que la solidaritat, si no és

voluntària, no és més que un vil robatori legal, els qui tastam el coratge de proclamar la utopia, els independentistes catalans, **HEM PERDUT LA POR!!!**

HEM PERDUT LA POR a dir les coses tal com són.

A escandalitzar els covards i freds de cor.

A denunciar els traïdors. Tots els qui venen la mare per un glop de poder i un pam de triunfalisme.

Hem perdut la por al passat, amb totes les seves bubotes i amb totes les seves voreres plenes d'ombres assassines.

Hem perdut la por al present, a aquest camí sembrat de reclaus, incomprendions i mals averanys.

Hem perdut la por a la mala llet sèrbia que cova dins la sang de tots els espanyols.

Hem perdut la por al futur que es presenta masell d'aventures i bons auguris.

Hem perdut la por a dir que els forasters són els qui senten i ens tracten com espanyols i germans nostros són tots els que respecten i estimen la nostra llengua, la nostra terra, la nostra història, el nostre tarannà i la nostra pàtria.

Hem perdut la por a la HISTÒRIA. Abd, en

majúscules, a aquesta història que és com un vent que neix de l'entranys dels déus de fang i que mou el molí dels homes nets, dels terrois que adoren la veritat.

Hem perdut la por a repetir, com el pare nostre de cada dia, la proclama del nostre ésser:

Som català. Català.

Català de pare i mare,
de llengua, costums i transc.

Català de terra i pàtria.

Independència. Llibertat.

Llibertat tot d'una! Ara!

Alcem la Nació més gran
de Terres mediterrànies.

Deixau que ho digui plorant
amb el goig a cada llàgrima:

Jo moriré català

de Mallorca alliberada.

Mon cos tastarà repòs
al cor de la meua Pàtria.

Eixa Catalunya Gran

que port gravada als llinatges.

Jaume Santandreu
Maria, primavera, 92.

MARIA DE LA SALUT, MÚSICA

Sota el títol de "MARIA DE LA SALUT, MÚSICA", el passat Dissabte dia 7 de Març, tingué lloc a l'Església Parroquial de Maria de la Salut un concert a càrrec de la "BANDA DE MÚSICA DE PETRA", que presentà un concert sobre temes de cinema, fragments de bandes sonores de pel·lícules.

El repertori fou el següent:

PROGRAMA

THE PINK PANTER (La Pantera Rosa)	Mancini-De Meij
CLOSE ENCOUNTERS OF THE THIRD KIND (Encontres a la tercera fase)	J. Williams Arranj.: J. Cacavas
SUPERMAN	Ken Thorne Ar/ M. Cano
E.T. THE EXTRA-TERRESTRIAL (E.T. L'Extra-terrestre)	J. Williams Arranj.: F. Erickson

Alhora que la Banda interpretava la peça musical, els assistents podien veure, per una pantalla de vídeo gegant, imatges de les esmentades pel·lícules.

La gent s'ho passà força bé i aplaudiren amb entusiasme, fet aquest que provocà que el Director de la Banda, En Pere Siquier Pons, els obsequiàs amb una peça fora de programa:

"Dansa Hongaresa" d'En Brahms.

El muntatge i la coordinació del vídeo anà a càrrec de Pere J. Florit Moragues i Bartomeu Pou Rubí.

Malgrat la nit no acompanyàs, ja que es televisava tot un Barça-R. Madrid i que hi havia una reunió de pares de nins de catequesis, aconseguirem més de mitja entrada.

La vetlada acabà amb un petit refrigeri pels joves músics, ja que segons ens digueren la mitja de la seva edat és de 16 anys, i pels alumnes de l'Escola de Música i els seus pares.

L'organització del concert anava a càrrec de l'Escola de Música, com a acte inclòs dins la celebració del cinquè aniversari.

Patrocinava el concert La Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona "La Caixa".

Col·laborava també l'Ajuntament de Maria de la Salut.

Onofre Sureda Ribas.

RESURRECCIÓ DELS MORTS I LA VIDA ETERNA

Un dels articles de la fe cristiana, proclamat oficialment al concili de Nicea, l'any 325, diu: "Crec en la resurrecció dels morts i la vida perdurable."

Pens que ressucitar és viure una altra vida, una manera distinta de viure aquesta vida, és el que deim la vida eterna. Això no són coses d'una altra galaxia, d'un altre món o d'una altra història. D'un altre lloc són les coses del misteri, del tapament dels núvols, de vestits blancs d'àngels, etc.

Pens que el ressucitar és voluntari i lliure. "Aixeca't tu que dorms, ressucita de entre els morts..." , diu Pau a una carta als d'Efes. Es tractaria de saber quina és la mortandad que hi ha en aquest món de la qual un n'ha de sortir, d'on ha de ressucitar.

Es evident, a nivell gros, que són causes de mort les multinacionals, les fàbriques d'armes, els exèrcits, estats units, nacions opressoras, esglésies dictatorials, etc. Es clar que, si llavors

hi cercam les causes humanes profundes, que duen a aquests desastres, hi trobam les tradicionals paraules: orgull, poder, interessos, etc.

Ressucitar ara i aquí seria sortir d'aquests enganys que pareixen la salvació i la vida, i resulta que són la desgràcia, la desolació, la misèria, la humiliació de la humanitat, la mort.

Pens que viure la vida eterna és creure i lluitar per un món de germans, un món sense generals d'exèrcits, de congregacions, ni d'esglésies. Una humanitat que s'encamini sense caminar, sense anar-se'n cap a un paradís terrenal. I dic sense caminar perquè el paradís terrenal, Déu i el seu regne, són aquí, a la terra, i entre nosaltres.

Més enllà o més aquí hi ha una eternitat forçada, allò que tendrem tots, tant si ho volem com no. La resurrecció i la vida eterna, que realment ens afecta i ens importa, és propera, és aquí, som nosaltres.

Pere Fons.

SETMANA SANTA

DISSABTE DEL RAM

Diuen que qui comença bé té molt guanys.

Idò enguany principiarem la Setmana Santa amb una bona confessió, una reconciliació que sempre sol caure bé tant al qui perdona com al qui és perdonat. El perdó és entre nosaltres com entre nosaltres és el que és dels humans. L'intent de reconciliació ho farem Dissabte, dia 11 a les 9 h.

DIA DEL RAM

A la Plaça del Mercat, dia 19, a les 10'30 h. es beneiran els rams d'olivera que duren, si Déu ho vol, de Son Fava. Els catequistes i els catequizats duran el trulet d'aquesta jornada. A la missa es compararà la passió de Jesús, passió de la humanitat passada, amb la passió viva d'avui en dia.

DIJOUS SANT

Un dia ple de signes: rentar els peus; pa i vi, camí del calvari. El coro parroquial organitzarà aquesta nit. Tot començarà a les 9 h. de la nit a l'església. Recorrerem un parell de carrers de la vila amb el Sant Crist de les Animes i les creus.

Catorze aturades per explicar el sentit de cada moment. Els carrers seran: Font i Roig, Sineu, Deulossal, Femenia, Bosquerró, Bartomeu Jordà, Carme i Plaça de Dalt.

DIVENDRES SANT

A les 9 h. es llegirà a l'església una narració de la Passió de Jesús. Serà, pels cristians, un dia de silenci.

Organitza el grup de neteja de l'església.

DISSABTE SANT

Signes de l'aigua i la llum a les 9 h. Nit d'esperança. Renaixement. Organitza el Grup de l'Esplai Es Rebrot.

DIUMENGE DE PASQUA

La joventut organitzarà l'Encontrada a la Plaça des Pou. L'amo En Tomeu i la Banda de Tambors i Cornetes tocaran la "Diana Florejada" i celebrarem la Pasqua Florida. Un home del poble cullirà el segon brot de l'olivera i En Jaume Santandreu tancarà la Setmana Santa amb un poema.

El Coro i la Banda de Tambors posaran les notes a cada dia.

Que sigui per tots els cristians motiu de reflexió, compassió, llibertat i alegria.

La Parroquia.

CASA DE LA VILA

En la passada sessió plenària celebrada dia 27 de Març foren aprovats els pressupostos per el present any de 1992. Són els següents:

PRESSUPOST MUNICIPAL PER A 1992

INGRESSOS:

1.- IMPOSTS DIRECTES	26.300.000
(Cont.Rústica i Urbana, Vehicles, Plusvàlues, Act. Empresarials i professionals)	
2.- IMPOSTS INDIRECTES	2.125.000
(Construccions, Obres, Vedats de Caça)	
3.- TAXES I ALTRES INGRESSOS	2.980.520
(Obertura establiments, Preus Piscina i tenis, Reintegrament Munpal, Indeterminats, Taules i cadires, Gesa, Telefònica, Llocs Públics, Anuncis a càrrec de Particulars, Recàrrecs Apremi)	
4.- TRANSFERÈNCIES CORRENTS	21.400.000
(Participació Tributs de l'Estat, Ministeri de Justícia, Insalud, Inem-contractació minusvàlid)	
5.- INGRESSOS PATRIMONIALS	1.294.480
(Interessos bancaris, renda Telefònica, concessions administratives)	
7.- TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL	1.000.000
(Conselleria de Sanitat, Inem)	
TOTAL: 55.100.000 PTS.	

DESPESES:

1.- REMUNERACIONS DE PERSONAL	27.000.000
(Sous, Representació Consistori, Assegurances Socials, quotes a MUNPAL, Assistència Sanitària)	
2.- BÉNS CORRENTS I SERVICIS	15.150.000
(Despeses d'Oficina, Neteja, Llum, Aigua i altres despeses d'immobles, edificis municipals, escoles, camp d'Esports; Conservacions i reparacions dels apartats anteriors; Despeses de locomoció)	
3.- INTERESSOS	1.380.000
(Prèstec Banc de Crèdit Local, Prèstec Sa Nostra, Despeses formalització prèstecs)	
4.- TRANSFERÈNCIES CORRENTS	8.610.000
(CIM-Serpreisal; Mancomunitat del Pla; Conveni Contra Incendis amb el CIM; Subvencions Entitats Educatives; Subvencions Entitats Culturals i Esportives; Festes; Federació Entitats Locals; Consorci Informàtic; Millorament de façanes)	
6.- INVERSIONS REALS	2.630.000
(Equip Informàtic, Adquisició terrenys c/Costa i Llobera, Opció compra terrenys c/Major, Mobiliari Unitat Sanitària)	
9.- AMORTITZACIÓ DE PRÈSTECES	330.000
(BCL: Depòsit Regulador)	
TOTAL: 55.100.000	

SA XERRADETA AMB...

L'AMO EN TONI CARBONELL BERGAS, EN VOLANDO

Dia 7 de novembre de 1907 neix a Maria un infant a qui posen per nom Antoni. Es fill de Guillem Carbonell Lladó i Angela Bergas Moragues. Després de rodolar 52 anys per aquest món, es casa amb na Francisca Gelabert Roig i als deu mesos tenen un rosset més preciós que una sortida de sol i més dorat que els cabelllets del maís. Resulta que, per les coses de la vida, aquest fill Guillem es casa amb na Margalida Rayó, natural de Selva. Tenen dues filletes, nétes de l'amo en Toni i madó Francisca, i no vos dic res si estan contents amb aquestes dues roses del seu jardí.

Es un diumenge dematí, a l'amo en Toni l'han acabat de rentar i està ben espavilat. Com sempre començarem per davant.

- I quan éreu petit què?
- Com era petit anava a escola amb el mestre de Roqueta, Joan Gelabert.
- I com era el mestre?
- Era molt bon jove, de família de camp, de Son Fornés, veïnat de Son Tovell.
- I com així estava a Roqueta?
- Hi tenia un germà, l'amo en Toni de Roqueta, que hi estava de pagès, que, llavors, quan es va establir, hi comprà ses cases i deu o dotze quarterades.
- I anàreu molt de temps a escola?
- Fins a onze anys. Llavors mon pare vengué de Bones Aires on hi havia estat onze anys. Aquí me llogaren per porquer a Son 'Tovell. Hi vaig estar dos anys. Guanyava dos duros cada més i era cap per sufrir. Me sufrien perquè el meu padri Fornés hi va estar vint anys per pastor. Me record

que una vegada l'amo me va donar vint duros de plata, la soldada de deu mesos, i els havia de dur a Son Perot, a mon Pare, per pagar l'escriptura de mitja quarterada que havíem comprat. Era en temps de garbes i jo me n'anava tot dret. Per por de perdre els doblers, haver de tornar endarrera i saber per on havia passat, posava un terròs damunt cada garba.

- I de Son Tovell, l'amo en Toni?
- De Son Tovell vaig passar a Morell. L'amoera molt senyor. No mos sabia mandar ses feines. El pareller major, en Jeroni de Monseriu, mandava. Als desset anys ja me feren el pareller major.
- Com hi anàveu a Morell?
- Normalment a peu. Anàvem per dins Montblanc, cap a Binicaubell, per dins Son Doblons, prop de Son Mari, per Son Serra i cap a Ses Pastores. Aquí guanyava desset duros cada mes i una vegada m'adelantaren dos mesos per comprar una bicicleta. L'amo era en Madó Calafat de Santa Maria.
- Conta un poquet de quan féreu de paraller major.
- Hi havia tres parells d'arades en rodes i tres parells de coixí. El majoral me solia cridar a les cinc del dematí. Cada dia feia sopes d'auba per a tots.
- Què són sopes d'auba?
- Sopes amb un poc d'oli, col i grell. En menjàvem els parellers, els jornalers, els pastors, oguers i porquers.
- I el dinar?
- Per això hi havia un cuiner. Mai canviàvem de menjar: dilluns i dijous, mongetes; dimarts i divendres, ciurons; dimecres i dissabtes, faves i els diumenges, arròs. En temps de segar faves érem una vintena. Normalment hi havia deu dones de Maria. Jo solia anar amb una gerra a cercar aigua a Sa Devesa, baix des Bec den Ferrutx.

Als desset anys ja era pareller major de Morell

Ara l'amo en Toni recorda unes cançons d'aquell temps de Morell:

Dalt ses sales de Morell
varen tondre na Joana
I en va tenir de llana
cada estidorada un vell.

L'amo en Francesc de Morell
és tan puta com son pare
a dins s'hort de s'Estacada
a un xot, girà sa pell.

- I d'aquesta possessió del terme d'Artà, on
pegàreu?

- De Morell me'n vaig anar a ca nostra. Vaig fer
feina dos hiverns a ca l'amo en Tomeu Cotó i
llavors mon pare prengué dues quarterades del
metge de Son Tovell, a mitges. I a poc a poc mos
ne va donar fins a dotze i les conream més de
vint anys, fins que me vaig retirar.

- Recordau, l'amo en Toni, si quan éreu jove, ja
féien animalades el jovent de Maria?

- Record que un vespre, en Martí Colombram,
n'Esteve Carabassó, en Joan Sorto i jo mos
menjàrem una ensaïmada dins es cafè de can
Bisbal. Corriem el temps de'n Primo de Rivera
i el batle de Maria era en Miquel Gual. Aquest
vespre un dels quatre va tocar a les portes del
batle. Quan aquest va respondre, li vàrem dir:
"Gira't a l'altre costat". A Sa Tanca hi havia un
planter d'ametlers i un empelt de pomera; el
vàrem rompre i ens encaçaren fins a ca nostra.
Quan fórem al cantó des Pas, sentírem les pota-
des del salador i el batle que mos encaçaven.
Férem via a entrar dins ca nostra i a dormir s'ha
dit.

En aquest temps es va casar una fadrina
amb un viudo. Erem més de cent els qui féiem
foc.

- Què és això de fer foc?

- Féiem un gran fogueró davant ca seva. Tothom
hi duia llenya. Aquest cas succeí l'any 26. El batle
i el salador volgueren aturar el foc i el sarau i

nosaltres els apedregàrem. Férem foc fins pas-
sades les dotze.

- I el servici, l'amo en Toni?

- Passà que vaig anar a llaurar una vinya a Son
Guineu i vaig beure aigua dolenta i em
dugueren un mes a l'hospital. Me creia que per
aquest motiu sortiria del servici, però no fou
així. Me donaren per bo i havia caigut a Melilla.
Me n'hi vaig anar tot solet. Forentreta-sis hores
de tren. No arribava mai. Me'n duia una carta
per un alferes de Sant Joan; la hi vaig donar i tot
d'una me feu el seu assistent. Duia els al.lots a
escola i a la platja a passejar. Un d'aquests al.lots,
en Toni Jaume Bauçà arribà a general. Sa Mare
era neboda d'un rector que va estar aquí a Ma-
ria, Don Joan Munar.

- A Melilla realment estàreu bé, fou per vós una
petita excursió.

- Als 22 anys torn a Maria i la meva vida es repar-
teix entre carrer de Sa Raval, 39 i la caseta dels
Gassons. En aquest temps teníem bones bèsties.
Podíem fer molta feina. Era pels anys 39, hi havia
fam i de sa caseta des Gassons mos robaren 13
quarteres de blat.

En aquest temps jo vaig treginar els can-
tons per fer tres cases.

- Bé, l'amo en Toni, passarem un poquet
aquests anys i anirem cap a l'any 60 que, segons
notícies, hi hagué uin canvi de vida.

Què passà l'any seixanta l'amo en Toni?

- Jo deia que no me casaria si no hi havia dos
diumenges seguits però no fou així. Resultà que
el 21 de Juny d'aquest any me vaig casar amb na
Francisca Gelabert.

- I com trobàreu aquesta allota?

- Ella venia a jornal amb noltros. Li vaig de-
manar si em volia per casar i me va dir que no,
però un altre dia me digué que sí.

Madò Francisca diu que li va dir que no es
podien fiar d'eil.

L'amo en Toni tenia 52 anys i madò
Francisca en tenia 31. Conten que l'amo en
Nadal els va fer aquesta cançó.

Molts diuen perquè era vell
que casà no mereixia
i val més sa galania
que sa seva dona cria
que sa corona d'un rei.

En contem una altra que diu així:

L'amo en Toni no vos canseu
posau pocs brins a sa filosa
que aregat es polli jove
es vell, ja no servireu.

- I qui vos va casar?

- Mos casà Don Miquel Estades. Abans havia fet dos viatges de marès per la Capella Fonda i m'havia dit: "Toni, si te veus a casar, et casaré de franc". Però me va obrar tot lo que tocava i m'ho va demanar quan ja feia dos mesos que érem casats. També me prometé que me cercaria una al.lota i no la me va sercar mai.

- I després de l'església?

- Un refresquet a ca nostra: ensaïmada, galletes i xampany.

Ara l'amo en Toni recorda una cançó que hi cau bé:

Es casar no seria res
ni sa dona a mantenir
lo que em dona pena a mi
que es cap de s'any ho som tres.

Així conta l'amo en Toni i la madona Francisca, amb goig i alegria, el naixement d'en Guillem.

- Als deu mesos tenguérem el fill i n'estàrem molt contents.

Ja ho crec que hi podeu estar ben contents amb aquest fill tan encertat, la nora tan aguda i les nètetes tan precioses.

Quedaven dotze anys per arribar a la jubilació.

- Sempre seguirem ses amigues amb el metge de Son Tovell. Als seixanta-cinc anys me jubilà i deix fer el conrear. El metge de Son Tovell de cap manera volia que ens anàssim, però el nin era massa petit i ho deixàrem fer.

- Bé l'amo en Toni, haurem d'acabar i no ho podem fer sense que digueu alguna coseta a la família.

- A la Francisca li dic que me tornaria casar amb la mateixa i amb una altra no. Estic massa content del fill, nora i nètetes, un ramell que mai ho hagués esperat.

Gràcies l'amo en Toni, madò Francisca i germana per haver permès entrar a ca vostra i conversar una estona. Que tot siga pau, alegria i concòrdia. Que pogueu viure molts d'anys ple-gats. Amèn.

Pere Fons.

PREMSA EN CATALÀ: CAVALL FORT I EL TEMPS

La premsa en català, encara que a poc a poc, va a més. Així i tot si visitau qualsevol lloc de venda de premsa, us n'adonareu tot d'una de l'enorme desproporció que existeix entre la premsa catalana i la castellana. I si no us n'adonau és perquè la normalitat és una altra ben distinta a la desitjada. Però, ja que no hi trobam quantitat, sí hi podem trobar qualitat.

Per si us ha passat el mateix que a mi, que he cercat com un boig premsa i còmics normals amb la nostra llengua, us puc ajudar a resoldre el problema, i, si no n'heu tengut cap, de problema, puc animar-vos a que conegueu aquestes revistes, parlant-vos un poc de "El temps" i "Cavall Fort", esperant que algun empresari hi vegi negoci en editar un diari en la nostra llengua.

EL TEMPS

El 15-31, el nacionalisme va incrementar les seves posicions. Pujat en solidesa la majoria absoluta i ERC es converteix en la tercera força. Colom explica en una entrevista les claus de l'èxit. 100 ptes.

10 març 1992

100 ptes.

ANALISI POST-ELECTORAL

Roba interior, exhibir la intimitat

La segona pell

Rita & Berta, els ordinadors de Testat

Dues amigues perilloses

"El temps" és un setmanari editat a València, però que té redacció a Palma i Barcelona i setmanalment hi són tractats molts de temes d'aquí. Ja va pel número 406. És una revista moderna, amb paper de molta qualitat i en colors. Hi ha entrevistes, opinions, comentaris, seguiments de la política nacional i internacional, etc. Una revista pel qui vol estar informat del que passa per tot el món i en la nostra llengua. El preu del número és de 350 pessetes i el de la subscripció, 18.762 pts. anuals. La podeu

trobar a la papereria de Maria o en qualsevol punt de venda de premsa.

El "Cavall Fort" és una revista dirigida al públic infantil. Tal vegada ja la coneixeu, perquè hi hagué una temporada que La Caixa l'oferia com a obsequi als seus clients. La revista, on hi predomina la imatge i el còmic, està editada a Barcelona i va pel número 712, encara que ja té més de trenta anys de vida. Surt al carrer cada quinze dies al preu de 275 pessetes i la subscripció anual és de 4.800 pessetes. A més de les històries gràfiques, hi podeu trobar jocs i entreteniments, concursos, petits contes i informacions variades dirigides als infants i joves. Com que no l'heu trobada a la papereria ni als llocs de venda de premsa de Palma, us don la direcció i telèfon per a subscripcions: Plaça Lesseps, 33 - 08023 Barcelona. Telèfons: (93) 218 65 66 - 218 62 20.

La premsa catalana compleix una missió importantíssima: la de fer normal allò que és nostre a ca nostra. Utilitzar la nostra llengua, en tots els seus vessants, és estimar-la en tots els seus vessants.

Magí Ferriol

BULLIT DE NOTÍCIES

VENIU A L'EXPO DE SEVILLA AMB L'ESCOLA

Els alumnes del Col·legi Públic A. Monjo tenen ganes de fer un viatge a l'Exposició Universal de Sevilla, i per això necessiten fer un grup de 40 viatgers. La partida seria el dia 10 de Maig i la tornada dia 15 de mateix mes, fent els desplaçaments amb avió. Es visitarien les ciutats de Trujillo, Mèrida, Huelva, Sevilla i Còrdoba. El preu del viatge és de 44.500 pts.

Si hi estau interessats, posau-vos en contacte amb els mestres de l'escola, el més aviat possible.

"SA NOSTRA" ENS OFEREIX UN NOU SERVEI

Des del passat dia 12 de març, l'entitat bancària "SA NOSTRA" ens ofereix un nou servei. Aquest no és altre que un caixer automàtic per poder "treure i ingressar" doblers. Sense cap dubte és una nova passa en la millora del servei que ofereix "SA NOSTRA" al nostre poble. Es pot accedir al nou caixer mitjançant la targeta que facilita l'entitat i la ubicació del caixer és al carrer de Ses Corbades.

Posam a la
vostra disposició
un nou

**CAIXER
AUTOMÀTIC**

Plaça des Pou, 11
MARIA DE LA SALUT

CURS DE PREVENCIÓ DE DROGUES A RÀDIO "ECCA"

Preparat de forma conjunta per la Fundació d'Ajuda contra la Drogadicció (FAD), que ha definit els continguts i per la Fundació ECCA, que ha aportat la seva tecnologia d'ensenyança a distància, a partir del dia 4 de maig s'emetrà un curs de prevenció de drogues. El mateix, es realitzarà a través d'Antena-3 Internacional, 103.2 de dilluns a dijous de les 20 a les

20'30 hores, i compta amb la col·laboració del Projecte Home, el Servei d'Acció Social del C.I.M., Centres d'Assistents Socials dels Ajuntaments de les Balears, l'Ajuntament de Ciutat, Amat, Radio Popular de Mallorca, Radio Popular de Menorca i Antena-3 de Radio. L'inici de matrícula del curs està obert des del dia 19 de febrer a Radio ECCA, C/ Gilabert de Centelles, 2 de Ciutat i la quota d'inscripció és de 1.000'-Ptes.

"SA NOSTRA" MOSTRA UNA SELECCIÓ DE FOTOGRAFIA ESPANYOLA

El Centre de Cultura "Sa Nostra", acollirà des del dia 25 de març una exposició fotogràfica en la que es mostren obres de 48 autors espanyols contemporanis. Dividida en quatre seccions, recull el més representatiu i il·lustratiu de la fotografia professional espanyola en una selecció de més de 150 obres. En aquesta exposició estan representats els professionals mallorquins Antoni Catany, Pere Colom i Cabañete. La mostra estarà oberta fins al dia 2 de maig.

VISITA AL PALAU DE LA PREMSA I PANRICO

Els alumnes del Cicle Mig del C.P. A. Monjo de Maria visitaren el dijous passat les dependències que el Diari "Ultima Hora" té a l'edifici del Palau de la Premsa on foren informats a través d'un video de les diferents activitats del "Grupo Serra".

D'aquí es traslladaren al "Polígon", al complex que Panrico té, on foren tractats molt bé, sobretot pels llèpols que ens digueren que estan disposats a tornar-hi.

Cap a la una del migdia arribaren a temps

BULLIT DE NOTÍCIES

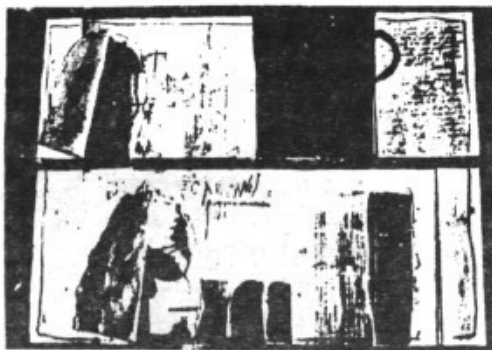
a les dependències d'"Última Hora" per assistir a la tirada de la segona edició i sortiren amb el diari amb la mà.

Després visitaren les dependències del Castell de Bellver i els seus voltants. A les quatre de l'horabaixa tornaren cap a casa.

DESÈ ANIVERSARI DE LA REVISTA CAMPANET

La revista "Campanet" ha complit deu anys. Es bo fer anys i fer història. I ho celebra amb un número especial i una sèrie d'activitats que l'envoltaran. La portada d'aquest especial, que reproduïm en la fotocòpia és una reproducció en colors d'un quadre del campanater Pere Alemany, casat i afincat a Maria. També hi inclou una entrevista que la manca d'espai ens ha impedit reproduir.

Des de les nostres pàgines els hi enviam la nostra enhorabona i l'ànim necessari per a continuar deu anys més, almenys.

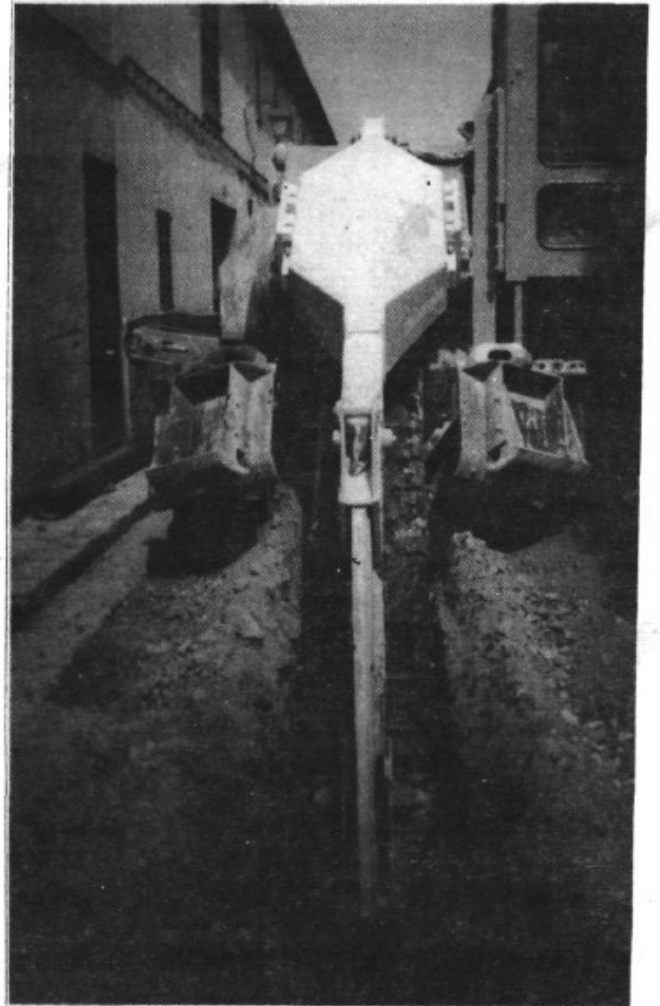

HAN COMENÇAT LES OBRES DEL SANEJAMENT

Una terrible màquina que quasi no passa pels carrers, rosega la terra, les pedres, macs i macolins com si fos un gegantot de rondalla.

Ha començat la primera fase pels carrers Major, Mare de Déu, Son Negre, i segueix...

Ho podreu comprovar en les imatges i si vos hi acostau ho veureu millor.

AGRAÏMENT

La bibliotecària ens ha transmès l'agraïment de l'Ajuntament de Maria de la Salut a Cristòfol Borràs pels volums que, el passat mes de febrer, cedí a la Biblioteca Municipal

CATEQUESI

Dia 5 d'Abril si Déu ho vol, els catequistes i els més de cent nins que hi assisteixen, anirem a compartir la darera lliçó catequètica un poc enfora. Berenar i eucaristia a Canyamel i dinar i jugar per les dunes a Cala Agulla.

Demografia

ENS HAN DEIXAT:

Madò Teresa Cordero Garcia, que morí el passat dia 6 de març als 90 anys. Vivía al carrer Roses, 3.

Madò Joana Maria Ferriol Bergas que morí el passat dia 10 de març a l'edat de 77 anys. Vivía al carrer Lope de Vega, 10.

Madò Francisca Maria Colomoram Mieras que morí el passat dia 16 de març a l'edat de 86 anys. Vivía al carrer Costa i Llobera, 30.

L'amo en Miquel Tugores Gayà que morí el passat dia 20 de març, a l'edat de 80 anys. Vivía al carrer Villalonga, 28.

L'amo en Bernat Quetglas Vanrell, que morí el passat dia 27 de març, a l'edat de 86 anys. Vivía al carrer Joan Vanrell, 9.

Què descansin en pau.

BENVINGUTS:

Na Bàrbara Inès Rotger Castelló que va néixer dia 7 de març. Els seus pares són n'Onofre Rotger Cerdà i na Catalina Castelló Mas.

Na Maria Margalida Carbonell Bergas, que va néixer dia 21 de març. Els seus pares són en Guillem Carbonell Sabater i na Maria Bergas Mas.

Enhorabona als seus pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

En Joan Pira Vallcaneras i na Maria Tugores Castelló que es casaren a l'església parroquial de Maria de la Salut, el passat dia 28 de Març.

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS

AJUNTAMENT	525002
	Fax 525194
METGE	525265
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
CA SES MONGES	525144
LOCAL 3 ^a EDAT	525564
PARROQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	500700
BOMBERS	085
AMBULATORI D'INCA	502850
SON DURETA(Centraleta)	175000
AMBULANCIES S.S. (INCA)	502850
AMBULANCIES	200362
RECAPTACIO DE TRIBUTS DE LA CAIB (INCA)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA D'INCA	505112
	505150

SERVEIS SANITARIS

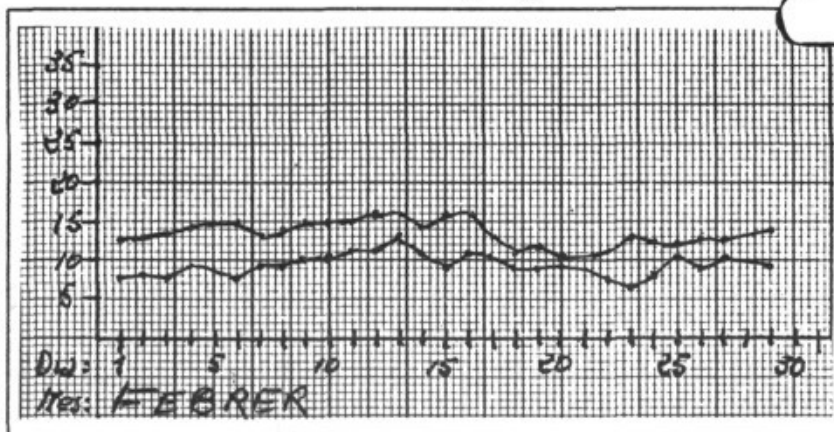
PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU:

Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 h. al **855043**

- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al **520292**

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anti-conceptius heu de cridar al **236624**

El temps**PLUVIOMETRIA**

Dia 17	05 litres
Dia 19	45 "
Dia 25	5 "
Dia 27	1 "

TOTAL: 11 LITRES

Temperatura Màxima
16°C (Dies 15 i 16)
Temperatura mínima
6°C (Dia 23)
Temperatura Mitjana
11,4°C
Mitjana màxima
13,5°C
Mitjana mínima
9,3°C

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES

Tempspassat**ABRIL DE 1987**

- I si parlàssim d'autoritat?
- Càmares agràries: La llet preocupa.
- A l'ombra del Palau de Sineu.
- El turisme a les Illes Balears.
- Població de Maria a 12-3-87.
- Eleccions.
- La salut ho és tot: La febre.

ABRIL DE 1988

- Estatut, Parlament i Autonomia.
- Jornada gran per la 3ª Edat.
- Sa Farinera.
- Sa Xerradeta amb En Pere des Molí.
- La Columna de la Llengua: Normalització lingüística.
- 4ª trobada d'Escoles Mallorquines a Sóller.
- Un rellotge de sol.
- Feim Carrerany: Excursió al Puig Tomir.

ABRIL DE 1989

- I Concurs de Fotografia.
- Arees Naturals protegides.
- Nutrició: La lactància materna.
- Des del balcó de la Sala: Esl projectes Municipals.
- Bullit de notícies: Sembrada massiva d'arbres.
- Sa Xerradeta amb l'amo En Xesc de Son Cloquis.
- Autogovern ple, ara.
- En Jaume Bauzà Ferriol, segon premiat al IV Concurs de Redacció Escolar.

ABRIL DE 1990

- II Concurs de Fotografia "Fent Carrerany".
- Projecte de rehabilitació dels antics camins de Mallorca.
- Pasqua.
- Els molins de vent a Maria.
- Casa de la Vila: Ple extraordinari amb la renúncia del Sr. Batle i elecció del Nou Batle.
- Sa Xerradeta amb Rafel Oliver, Batle.
- Tal com havia de ser.
- El Virus.
- Amnistia Internacional.
- Carrerany Esportiu: Pla de Mallorca i gran premi "La Caixa".
- Feim Carrerany: Excursió a l'Ofre.

ABRIL DE 1991

- Memòria R.A.M.: D. Miquel Estades, es rector.
- Inventari de l'Arxiu Municipal de Maria de la Salut.
- Escoles Viatgeres: Ruta de Saragossa.
- Trobada de la premsa forana amb el President Canyelles a Montesión.
- Sa Xerradeta amb l'amo En Joan Mestre Mas.
- III Certamen de Fotografia "Fent Carrerany".
- Bullit de notícies: L'amo En Xesc de Son Cloquis finalista al "Siurell de plata", i "Fent Carrerany" a la Gran Enciclopèdia de Mallorca.
- Jaume Falconer exposa a Sa Capella Fonda.
- Carrerany Esportiu: L'Enduro de Mallorca es celebra a Maria i Jeroni Bergas campió de 1^a de Mallorca d'Escacs.

PLA D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS PER A LA DONA:

Fa aproximadament un any, la Comissió Interdepartamental de la Dona, creada el juliol de 1990 posava en marxa el Pla d'Igualtat d'oportunitats per a la dona amb un pressupost inicial de 1.100 milions de pessetes a invertir en un termini de tres anys.

Ara, més d'un any després, el Govern Balear ha invertit fins aquest moment uns 550 milions de pessetes en el tres programes principals que componen el pla d'igualtat:

1- Programa de formació ocupacional.

2- Programa d'atenció social.

3- Programa d'ensenyament igualitari.

Dels tres apartats podem destacar com a realitzacions més importants els següents:

1- La inscripció de més de 7.000 dones

en els cursos de formació organitzats per la Comissió de la Dona.

2- L'edificació d'un centre d'urgència d'acollida transitòria que s'inaugurarà properament al Polígon de Llevant.

3- L'organització de campanyes de reconeixement dels valors igualitaris de la dona (revisió de texts, campanyes de promoció de la pràctica esportiva entre les dones, programes d'investigació per a dones, etc...)

Avui, un any després de l'inici d'aquest

pla, podem presentar els resultats i l'estat d'execució del programa general i també volem aprofitar l'ocasió per mostrar les variables principals d'una enquesta base sobre la situació de la dona a les Illes Balears presentada per la Comissió Interdepartamental de la Dona.

Aquesta enquesta ens servirà per modificar criteris del pla en funció dels resultats. L'estudi revela dades inèdites fins aquest moment sobre qüestions tan importants com el règim de propietat o de lloguer de l'habitatge

La Conselleria organitzà la Primera Mostra MANS DE DONA

que ocupen les dones o la procedència i el nivell d'estudis de de la nostra població femenina.

Així doncs, segons l'enquesta podem observar dades tan curioses com les següents:

1- La major part de dones habitants de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears de més de 19 anys estan casades. La xifra concreta és de 63'2%. El 25'5% són fadrines i la resta estan separades, divorciades o vidues. Per tant la situació d'estat civil de les dones a Balears podem concloure que està definida.

2- Una altra dada important recollida en l'enquesta és la del tipus d'unitat domèstica que habiten les dones balears. Quant aquesta és la següent: la llar conjugal el 65'7%, la llar paterna el 28'7% i la llar monoparental la resta. Segons aquestes dades poden veure que la major part de dones habiten amb els seus cònjuges en un habitatge conjugal encara que un nombre important viu encara després de casada a la llar dels pares.

3- El 20'8% de dones balears habita cases llogades mentre que la resta habita cases de propietat. En el cas de l'habitatge de propietat només en un 6'7% el registre està fet en nom de la dona mentre que el 13'3% està fet en nom de l'home, el 00'8% conjunt, el 3'6 a nom dels fills i el 6'7% restant a nom d'elles.

4- Les dades sobre el nivell de feina són aquestes: el 23% de la població femenina treballa mentre que el 77% restant no ho fa, aquesta és una dada molt important ja que posa de manifest un gran nivell de desocupació entre la població femenina balear i una situació molt per sota respecte d'altres comunitats autònomes espanyoles.

Amb aquestes dades i les conclusions que d'elles es deriven la comissió Interdepartamental de la Dona modificarà i adaptarà el Pla d'igualtat d'oportunitats a la realitat i a les necessitats de la població femenina balear. L'enquesta ens ha servit també per confirmar la manca de formació ocupacional que existeix entre les dones de la nostra Comunitat i per tant l'encert d'haver iniciat un important programa en aquest sentit amb un pressupost de més de 400 milions de pessetes. Segons aquests resultats serà necessari incrementar la partida pressupostària dedicada a aquest apartat i donar la difusió oportuna a la guia jurídica

elaborada per la Conselleria de Cultura per tal de proporcionar assessorament legal i informació sobre la situació de la dona balear.

DIADA INTERNACIONAL DE LA DONA

Amb motiu de la Diada internacional de la Dona que se celebrà el passat dia 8 de març, la Comissió Interdepartamental de la Dona va organitzar dos actes commemoratius, el lluirament del premi Anunciar en la igualtat i la primera mostra Mans de Dones que amb caràcter anual donarà l'oportunitat a totes les associacions i entitats de dones de les Balears d'exposar tota la seva producció.

El premi Anunciar en la igualtat és la primera convocatòria organitzada per una institució oficial a les Balears per premiar l'anunci publicitari que més destaquí pel tracte d'igualtat entre les dones i homes que s'hagi publicat als mitjans de comunicació escrits o s'hagi emès en els mitjans de comunicació radiofònics o audiovisuals durant l'any 1991.

Segons les bases del premi seran candidats tots aquells anuncis publicitaris, que apareixien en algun mitjà de comunicació amb difusió en el territori balear, indiferentment de la seva forma de presentació i de la llengua vehicular emprada. El premi està dotat amb 1 milió de pessetes i es repartirà en parts iguals entre l'agència de publicitat i l'empresa anunciant. La composició del jurat és la següent:

Cristina Almeida, Maria Jesús Sáinz García, Carmen Pérez Fragedo, Gloria Pérez Berrocal, Joan Carles Muntaner, Pau Català Riera i Nadal Batle Nicolau.

La mostra Mans de Dones s'inaugurà el passat dia 8 de març coincidint amb el Dia Internacional de la Dona, a l'espai de l'Escorxador. La mostra comptava amb 46 estands que representaven diferents empreses, associacions i entitats de dones balears i amb una exposició antològica d'una selecció d'artistes de les Illes. Coincidint amb la mostra, la Comissió organitzà una taula rodona sota el mon de la dona i la seva incorporació al mercat laboral, parlem-ne, en la que intervingueren dones de gran categoria professional com Aina Moll, la doctora Villalonga, Isabel Guitart o Mercè Truyols.

MEMÒRIA 1991 DE LA MANCOMUNITAT DEL PLA DE MALLORCA

Dins l'any 1991, a la Mancomunitat Pla de Mallorca, es dugueren a terme els següents projectes:

- Servei d'informació i orientació.
- Servei d'ajuda a domicili.
- De prevenció i tractament de l'abús d'alcohol.
- Integració dels disminuïts.

Amb el present document, es pretén fer una petita valoració i avaluació del Pla de feina de l'any 91.

Projecte d'informació i orientació.

Aquest projecte és l'eix fonamental per garantir una atenció directa individual-familiar als habitants de la Mancomunitat Pla de Mallorca. El total de les demandes rebudes a la Mancomunitat Pla de Mallorca han estat 866.

a-D'informació, orientació i tramitació: 62'97%

b-Demandes sobre recursos complementaris per a la cobertura de necessitats de subsistència: 17%

c-Demandes per a prestacions i actuacions de suport a la unitat de convivència i d'ajuda a domicili: 14'03%

d-Altres demandes: 6%

Durant l'any 91 hi ha hagut un increment de 160'66% demandes respecte a l'any 90.

Es significatiu que un 41'20% de les demandes procedesquin del col·lectiu de la tercera edat. El 18'94% de les demandes és població general, seguit dels disminuïts i del sector de famílies. Cal fer menció apart amb el sector toxicòmans, ja que hi ha hagut un increment bastant considerable 387'59% respecte a l'any 90.

Projecte del Servei d'Ajuda a Domicili.

A partir del Conveni signat entre Inerso-Mancomunitat Pla de Mallorca i el Consell Insular-Mancomunitat, s'ha aconseguit:

-Instaurar i unificar el servei als 13 municipis.

-Formació permanent per les Treballadores Familiars i Assistents Socials patrocinat pel Consell Insular de Mallorca.

-Potenciar el treball del voluntariat.

-I consolidar un equip de 16 Treballadores Familiars.

El que ens ha permès arribar assitir una xifra aproximada de 200 beneficiaris.

-Tercera Edat: 145 -Toxicomans: 4

-Disminuïts: 35 -Salut Mental: 2

-Famílies: 12 -Malaltia Progressiva: 2

Cal dir que amb el Servei d'Ajuda a Domicili a part d'assistència, ens ha permès també prevenir internaments i donar una millor qualitat de vida tant als beneficiaris com als familiars d'aquests.

Projecte d'integració dels disminuïts

Les principals línies d'actuació d'aquest projecte han estat:

-Prevenció en l'abús de l'alcohol i tabaquisme a les escoles dels 13 municipis (conveni signat entre la Mancomunitat Pla de Mallorca i el Servei de Promoció Comunitari).

-La sensibilització: s'ha realitzat mitjançant actes públics als diferents municipis de la Mancomunitat, aquests consistien amb un documental i posterior col·loqui (Conveni Creu-Roja-Mancomunitat Pla Mallorca).

-L'assistència: mitjançant del conveni signat amb Creu Roja. Unes 10 persones amb problemes d'alcoholisme i altres toxicomanies han pogut gaudir del tractament adient.

Projecte d'integració dels disminuïts

L'objecte d'aquest projecte era la integració en el camp escolar, social i laboral dels disminuïts.

En referència a l'aspecte escolar s'ha treballat amb els equips psico-pedagògics del Ministeri d'Educació i Ciència en coordinació amb l'escola.

Lo social: mitjançant del voluntariat, els disminuïts s'han posat en contacte amb les xarxes socials.

L'aspecte laboral en col·laboració amb el Taller Ocupacional Migjorn, dos disminuïts psíquics han estat entrenats i capacitats per entrar a fer feina dins empreses ordinàries.

Amb el Programa "en Soport" del CIM, dos minusvàlids psíquics pròximament entraran a fer feina a dos Ajuntaments.

Pel que fa al poble de Maria de la Salut, el nombre de demandes ha estat de 120, el més nombrosos de la Mancomunitat, i es reparteixen de la següent manera:

-Servei d'orientació i assessorament:	94
-Servei d'ajuda domiciliària:	23
-Allotjament conviv.:	1
-Prevenció i inserció:	0
-Cooperació social:	0
-Altres tipus de projectes:	1
-N.S/N.C.:	1

Mancomunitat Pla de Mallorca.

NOTA INFOMATIVA DELS INDEPENDENTS DE MARIA.

En data 20 de desembre de 1991 el Grup Municipal "Independents de Maria" presentà a les oficines de la Casa de la Vila dos escrits en els quals es demanava informació a la majoria municipal del PSOE.

Al primer escrit ens expressàvem en els següents termes:

"Sol·licitar informació de la situació econòmica de l'Ajuntament i previssió de despeses a curt termini, sol·licitar informació dels següents punts:

1- Partida destinada a subvencions a les entitats locals durant l'any 1991.

2- Detall de la quantitat rebuda per cada una de les entitats en concepte de subvencions.

3- Relació de subvencions sol·licitades i que encara no han estat ateses, i en cas que es pensin atendre, amb quines quantitats.

4- Despeses de l'Ajuntament destinades a entitats locals que no han estat sol·licitades com a subvencions.

5- Liquidació del pressupost destinat a les festes patronals de setembre de 1991.

Al segon escrit, el text era aquest:

"Sol·licitar informació del següents aspectes de les obres de sanejament (1a. i 2a. Fase):

1- Adjudicació definitiva de cada una de les fases.

2- Data de començament i acabament de cada una d'elles.

3- Preguntar si s'ha realitzat algun estudi econòmic sobre el que haurà de pagar cada casa de Maria en cada una de les fases. En cas afirmatiu, detall de les quantitats estimades.

4- Preguntar en quin punt es troben les negociacions del préstec a realitzar pel Banc de Crèdit Local d'Espanya i condicions del mateix. Es prega que s'aporti la documentació pertinent, de la que sol·licitam una còpia."

Passats el 3 mesos que marca la llei per que es contesti en primera instància una pregunta feta a la majoria municipal, no hem rebut altra resposta que no siga el silenci. Ara, hem presentat escrit a l'Ajuntament fent denúncia de la mora i passats 3 mesos més es podrà considerar desestimada la petició i presentar el corresponent recurs administratiu o jurisdiccional, o esperar la resolució expressada en la petició.

Pensem que per un grup polític que ha fet bandera de la seva transparència informativa i de no amagar res a ningú, de no voler fer manipulacions i de la seva

honestetat, no ha d'actuar d'aquesta manera. Jugar amb la legislació i esperar al darrer moment per contestar a l'oposició, no li ajuda a representar el seu paper dins una democràcia. És lícit, emperò no un clar exemple de transparència.

El no accés de l'oposició a l'informació necessària per a realitzar la seva funció fiscalitzadora i de control dels òrgans de govern és violació de drets fonamentals de participació en assumptes públics i la seva denegació implica la necessària motivació, que s'ha de fer a través de resolució o acord motivat.

També en data 6 de març donàrem entrada a l'Ajuntament d'un escrit sol·licitant:

1-Relació de la plantilla de llocs de feina d'aquest Ajuntament, definint les característiques i el nombre de cadascun d'ells -funcionaris, laborals fixes, laborals eventuais, en pràctiques o qualsevol altre tipus de contracte, al dia d'avui.

2- Fotocòpia dels contractes de cadascun del treballadors en plantilla d'aquest Ajuntament a dia 31 de gener de 1992.

3- Fotocòpia des fulls d'assistència al treball dels treballadors d'aquest Ajuntament del dia 20 de febrer al dia d'avui.

4- Si es té previst la creació de nous llocs de feina.

5- Quines són les condicions laborals de cadascun dels llocs de feina descrits a la relació -salari, horari laboral, plusos,...- i com es regulen aquestes -Conveni Laboral, acords de plenari-.

Si es vol intentar que aquestes preguntes quedin dins l'oblit, la majoria municipal està equivocada. Tenim la sana intenció de fer denúncia de les situacions que es puguin produir i depurar responsabilitats si en elles observam alguna irregularitat, pel bé del poble de Maria.

P.D. Una còpia d'aquest escrit va esser enviat a tots el diaris de Mallorca.

OPINIÓ

POLÍTICA I DICTADURES

Els que sentin curiositat pel fet quotidià, o sia, pel que passa dia a dia al nostre entorn, de segur que hauran observat que d'un temps ençà hi ha bastanta gent, massa gent, diria jo, que sembla que es decanta, que passa, de tot el que faci olor a política. Sovint se sent llançar pestes contra els moviments polítics. Aprofitant-se totes les ocasions per desacreditar o ridiculitzar els individus que d'una manera o altra es dediquen a fer o parlar de política.

He dit SEMBLA, perquè si aprofundim un poc, la realitat ens dirà que el número d'ells és insignificant. El que passa és que hi ha individus que voldrien enganyar-se a ells mateixos, i això no és possible.

I, per què no ens aturam a meditar un poc el que és POLITICA?

Què es creu, que política vol dir germans contra germans, pares contra fills, famílies contra els veïnats de més aprop? No i mil vegades NO. Això no és política. Això és incultura. Això és prepotència. Això és baixesa.

POLITICA (agafam el diccionari) és: l'estil de governar. Manera de conduir-se les gents per resoldre els assumptes de cada dia. Política és cortesia i bon modo de portar-se. Política és activitat del que participa en la vida pública.

I la política la troban acte seguit de la creació de la raça humana. I si no anem a recordar el que ens diu la història sagrada quan Jehovà posà Adam i Eva al món.

Adam i Eva, ens conten, vivien sense cap mena de preocupacions, alegres, amics, tranquils, no precisant conèixer el que és el treball, ni fer res de res. Tot això mentre obeïssin el Creador. Però vé el PECAT i tot es revoluciona. La intel·ligència comença a cavil·lar. La carn descobreix que té una feina per fer. Els ulls s'aturen a recrear-se. Tots els sentits vibren. Eva descarrega en la serp els motius de la desobediència. Adam es desfà alegant que va ser Eva qui li oferí la poma. La serp, astuta, s'amaga, no vol saber res. Amb una paraula: comença la política. Però no la brega. Es discuteix. Es defensen i s'acusen.

I la discussió continuarà:

S'havien de menjar la poma, o havien de seguir obeint?

Perquè no podien menjar d'aquella fruita?

Se'ls havia dit els motius?

Qui era que havia començat el joc?

Què era més convenient, obeir un ordre que els

instints en diu injusta, o discutir-la per després desacatar-la o no?

Tots aquests interrogants ens diuen que aquí comença la política.

I jo m'atreveria a afirmar que aquí es pactà el primer CONVENI LABORAL, on Adam i Eva perderen els privilegis i es veren obligats a treballar, i per contra-partida, guanyaren la llibertat de menjar pomes a voler.

I ara nosaltres podrem dir: hagués estat millor seguir com Adam i Eva abans, quan no s'havien de preocupar de res, o tal i com ha passat després, que hem hagut de treballar per subsistir i hem de discutir continuament per resoldre els problemes de cada dia?

Així, crec jo, va començar la política. I cada un pot treure les conseqüències que vulgui.

Jo preferesc discutir i consultar als altres, que no un qualsevol em digui que he de fer i com ho he de fer.

Jo preferesc treballar per viure, que no viure de l'aire del cel.

Jo vull saber els motius i el per què de les ordres que em donen.

Jo preferesc lluitar (votar) per elegir el sistema de govern, que no esperar que un "Por la gracia de Dios" (o del Dimoni) ens governi al seu gust "In Eternum".

Que efectivament hi ha germans contra germans i pares contra fills per culpa de la política? No seré jo que ho negui. Però repetiré el que he dit abans: que segurament serà perquè tenen equivocada el sentit real del que és política. Que no se saben respectar un a l'altre. I amb això cada un és com és.

Però sí podem aprofundir un poc més (em referesc al respecte mutu) i, per això, tocaré, em referiré, a la nostra Tercera Edat.

Els vells de Maria hem fet dues eleccions que, segons jo, han estat una meravella i una demostració de que és veritat allò de "el Dimoni sap més per vell que per Dimoni".

S'ha repetit bastant si hi va haver política. I, natural que hi va haver política. Ja hem explicat que allà on hi ha dues persones que es relacionen, hi intervé la política, en no ser que hi hagi un xotet de cordeta. Jo reconec que vaig fer política.

La primera vegada que votàrem, jo vaig escollir els sis companys que creia serien els millors, i vaig influenciar tot el que vaig poder perquè no s'elegissin uns altres companys que no m'agradaven per aquella feina. I vaig estar content que sortissin els primers i que no sortissin els segons. Això és política.

La segona vegada vaig anar contra els que havia votat primer, perquè consentiren que s'actuàs

contra els Estatuts. I vaig votar uns altres. Això és política.

I, ara, dic jo: S'ha de disgustar i han de deixar de ser amics meus els companys que primer vot i després no vot? Per què? Ells no vénen obligats a actuar com jo desitjaria, sinó com ells pensen. Ells seran responsables dels seus actes. Jo seré lliure de pendre les meves decisions.

Que hi va haver política de l'altre? Amb això no m'afic.

Miquel Oliver

"AMB LA DICTADURA NO HI HAVIA RES D'AIXÒ DE POLÍTICA" - se sent repetir una i altra vegada.

I jo dic: -Que equivocats que estau, amics meus! Qui de nosaltres no pot contar un caramull de jugades polítiques, de cops baixos, de punyalades traperes, d'entrades per la porta falsa, durant el temps de la dictadura?

En la dictadura hi ha la mateixa política que en les democràcies. L'única diferència en les dues polítiques és que en democràcia se juga amb les cartes damunt la taula, i tothom sap de que va el joc. I en les dictadures es juga amb les cartes marcades i només saben de què va el joc els quatre privelegiats que sempre són els mateixos. Així de senzill.

Les dictadures, com que són paternalistes (el Padrecito STALIN. El Protector TRUJILLO. El Libertador MAO. O el Caudillo por la GRACIA DE DIOS), amb el temps amollen un poc la mà i deixen que la gent s'espai en quatre manifestacions truoses. I així hem vist, els qui hem hagut de sofrir, o disfrutar - que de tot hi ha - per molt de temps una dictadura, que fins i tot, de tant en tant, es feien aquelles parodies d'eleccions, com eren: per elegir president de clubs de futbol. Per destriar quatre regidors familiars. Referèndums. I també per la direcció de les Cambres Agràries.

Però per BATLES. Per JUTGES. Per PRESIDENTS DE LES DIPUTACIONES. Res de res.

Per cert, mai m'he sabut explicar com s'enginyaven per trobar aquelles persones ideals a les que havien d'entregar els càrrecs. Sempre ha estat un misteri per mi. Record que amb una ocasió ho vaig preguntar a un amic meu que havia actuat de batle durant sis o set anys i l'explicació que em donà fou que per regla general es procurava un home honest, acomodad, que no precisàs d'un duro (jo supòs que aquest amic meu volia dir que aquell home no estàs temptat o obligat a servir-se del càrrec. Supòs també que aquest amic meu no estaria informat d'aquell historieta que circulava en aquell temps referent a un batle que havia com-

prat un cotxe molt gran, i que quan el xofer l'avisà que, degut a les dimensions el vehicle no podria entrar al recinte de l'Ajuntament, el batle tot ufà, li replicà: -"COM NO HI HA DE PODER ENTRAR SI SORTI D'ALLA?"-

Per més demostrar que hi havia política en la dictadura, relataré a continuació una història que em contà un amic.

Aquest amic -que no és el mateix que el que em demostrà com es "fabricaven" els batles en la dictadura- em contà, i per cosa certa, que allà per l'any 63 el batle nou, poc temps després de ser nomenat pel Governador Civil, el cridà per fer-li saber que el proposaria per ser Jutge del poble. I a pesar que aquest amic meu no ha tingut mai vocació ni ambició de manar o figurar, per atenció, per aprecí a aquell home que ell sabia bo, honest, just i capaç, segurament hauria acceptat de col.laborar. Però mira per on (aquí es recorda allò de jugades polítiques, cops baixos, etc..) als pocs dies se li presentà un individu enviat pel "PODER", que, amb més o menys delicadesa li exposà: - "Que com que tenia un COMPROMIS amb una altra persona, (supòs que aquí hi havia allò de "Servicios prestados") que si no li sabia greu, es càrrec de Jutge el donarien al COMPROMIS"-.

Clarificant he de dir que el batle nou no tenia res a veure amb el "PODER". I, qui mana, mana.

I, ara, jo repetesc: No em direu que això no sigui política?

I no em parlem d'aquelles eleccions sindicals quan sortiren dos bandos tan diferenciats, segons em conten. O no se cercaven vots en aquella ocasió? M'han contat que n'hi va haver molts que perderen el cul anant de casa en casa a pressionar (m'ha dit l'amo en... que no votis en...)

Però sabeu que és el més trist? No es demanar vots. No. Això és ben legal i just. El que és trist és que es fes d'amagat, a les fosques, com aquell que no vol saber res: Per què no acceptar que tot això es digués públicament? Per què no fer públiques les nostres idees?

I no tenim perquè barallar-nos per no votar el mateix candidat.

Això seria lo guapo. Així seria la verdadera política. Així ho entenc jo.

I després d'aquestes reflexions no ens queda més que somriure socarronament quan escoltam allò que en la dictadura no hi havia política. PER L'AMOR DE DEU!

I res més. Simplement que trob que històries com aquestes són dignes de publicar-se, perquè a més d'històriques, són com a misterioses, interessants.

Miquel Oliver

Carrerany Esportiu

ANADA A LLUC DEL CLUB CICLISTA

De bell nou el proper dia 17 d'abril, festivitat del Divendres Sant, els integrants de la nombrosa família ciclista de Maria de la Salut, participaran a la jornada de companyonia que, de forma semblant als anys anteriors, tindrà el seu inici a les vuit i mitja del matí a la Plaça des Pou per anar, en bicicleta a visitar a la Mare de Déu de Lluç.

A Llubí es produirà la primera aturada, al bar Sa Taparera, per reposar forces amb una bona berenada. A continuació, la marxa continuarà cap a Inca, Selva, Caimari i arribar a la benzinera del Coll de Sa Bataia on hi haurà preparada una bona quantitat de fruita per apagar la set i reagrupar-se tots abans de baixar al Santuari per visitar la Patrona de Mallorca. Després de comprar alguns records tomarem junts cap a Maria per rentarnos i anar a dinar.

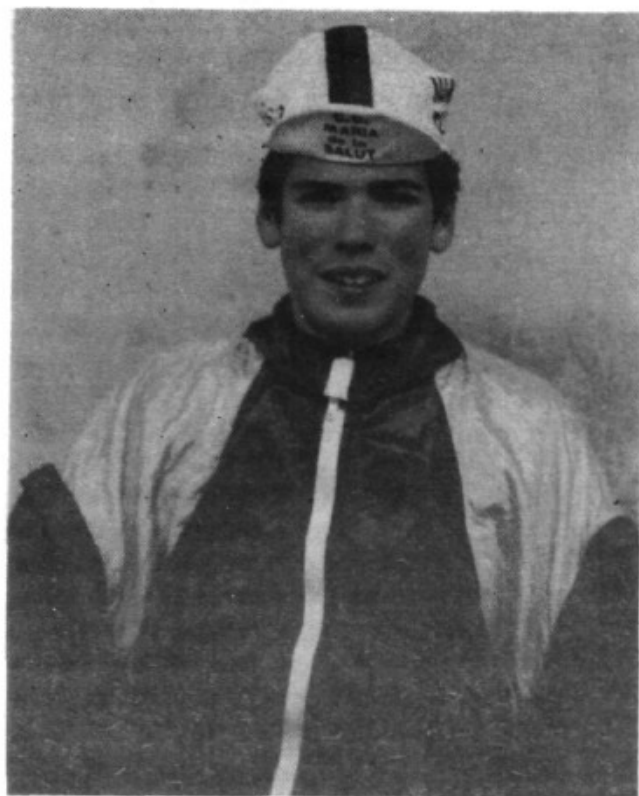
TROFEU PASQUA-MEMORIAL TOMEU BERGAS

Dos dies després, el dia 19, Diumenge de Pasqua, el nostre Club Ciclista organitzarà una nova edició del "Trofeu Pasqua-Memorial Tomeu Bergas", dins el qual hi hem incloses curses per a ciclistes alevins, infantils, fèmines, cadets i socials. La darrera consistirà en sis voltes al circuit des Rafal, amb un total de 54 quilòmetres. A cadascuna de les passades per meta, a la Plaça des Pou, hi haurà sprint de bonificació pels tres primers. Aquesta prova començarà a les cinc i quart del capvespre.

Les restants categories competiran sobre el tradicional circuit urbà: Plaça des Pou, Ramón Lluç, Escola de Nines, Antoni Monjo i Sa Quintana. A partir de les 14'30 hores, els alevins completaran cinc voltes, els infantils dotze, les fèmines setze i els cadets trenta-cinc.

En representació del nostre Club Ciclista hi participaran Damià Barcelò, aleví; Llorenç Seguí i Guillem Mas, infantils; Magdalena Beltran, Margalida Munar, Maria Antònia Màrquez, Magdalena Màrquez, Victòria Montiel i Maria Jesús Beltrán, fèmines i Daniel Estarellas, Pere Roca i Francesc Mulet, cadets.

Aquesta reunió ciclista estarà patrocinada per l'Ajuntament de Maria de la Salut.

VII PLA DE MALLORCA-GRAN PREMI "LA CAIXA"

Tal com hem anticipat en anteriors números d'aquesta mateixa publicació, el proper dia 26 d'abril, començarà una nova edició, la vuitena, del trofeu ciclista Pla de Mallorca-Gran Premi "La Caixa" que patrocina el Consell Insular de Mallorca.

Després de la presentació oficial, que serà la setmana anterior, la jornada inaugural estarà organitzada pel Club Ciclista Maria de la Salut sota el patrocini del nostre Ajuntament. La cursa serà una etapa cronometrada individual, amb sortida des de Sineu i arribada a Maria, la mateixa que l'any passat, a la qual es va imposar Ferriol Colombram. A partir de les 10 del matí, els corredors sortiran de manera individual.

Pel que fa a la representació del nostre Club, la d'enguany, serà la més nombrosa de totes les edicions, confirmant la tònica ascendent del ciclisme a la nostra localitat. Tot seguit presentam la relació de ciclistes inscrits en representació de Maria de la Salut, els quals estan repartits entre dos juvenils, 10 aficionats, 7 aficionats especials, 4 veterans "A" i 2 veterans "B".

Carrerany Esportiu

C.C. MARIA DE LA SALUT

Gabriel Vanrell Mascaró	Juvenil.
Esteve Bergas Buñola	Juvenil.
Pere Morro Munar	Aficionat.
Joan Inglada Miquel	Aficionat.
Antoni Mas Bergas	Aficionat.
Joan Castelló Inglada	Aficionat.
Antoni Castelló Inglada	Aficionat.
Pere Ferriol Roig	Aficionat.
Rafel Mulet Campins	Aficionat.
Simó Darder Bergas	Aficionat.
Rafel Carbonell Perelló	Aficionat.
Pere Ferriol Colombram	Aficionat.
Manel Fernandez Tena	Especial.
Miquel Salom Ferriol	Especial.
Joan Estarellas Tugores	Especial.
Onofre Soler Matas	Especial.
Lluc Bunyola Vanrell	Especial.
Sebastià Salom Mas	Especial.
Tomeu Arbona Quetglas	Especial.
Joan Montiel García	Veterà-A.
Joan Seguí Llabrés	Veterà-A.
Gabriel Vanrell Felani	Veterà-A.
Antoni Font Bergas	Veterà-A.
Llorenç Nadal Torres	Veterà-B.
Miquel Perelló Oliver	Veterà-B.

La llista d'inscrits del Club Ciclista Maria de la Salut, és la més nombrosa de totes les presentades entre les onze poblacions participants, tant sols igualada per la de l'Agrupació Ciclista de Sineu. Remarcant algunes de les curiositats cal destacar que el "Pla de Mallorca-92" recuperarà pel ciclisme de competició algunes de les figures llegendàries d'anys enrera. Aquest és el cas del vilafranquer Gabriel Mascaró, que va participar com a professional a tres edicions del Tour de França i a cinc de la Volta a Espanya defensant els colors de l'equip Kas. Un altre dels inscrits és el santjoaner Antoni Karmany, una altra llegenda viva del ciclisme mallorquí. Finalment, destaca l'inscripció del llubiner Guillem Ramis com a membre del C.C. A Poc a Poc d'Algaida, localitat on resideix des del seu enllaç matrimonial. La recuperació d'aquests tres grans ciclistes mallorquins serà sense dubtes un nou argument en defensa de la gran labor de promoció del ciclisme que realitza el "Pla de Mallorca".

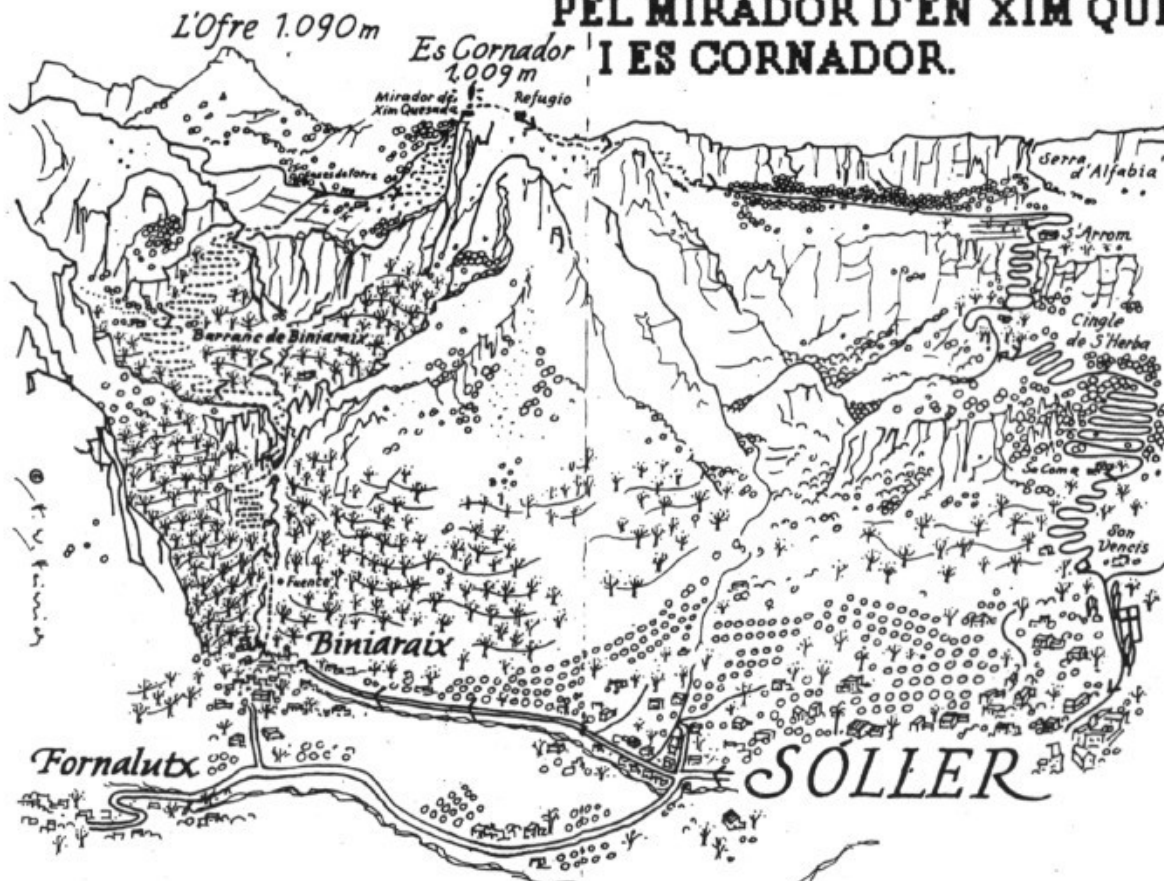
Finalment, i pel que fa als nostres, cal destacar que Simó Darder, Ferriol Colombram, Rafel Mulet i Manuel Fernández poden esser candidats importants de cara a la victòria final. Seria la cinquena, mentre que no hi altre Club que hagi repetit victòria en aquesta competició que finalitzarà dia 7 de Juny a la localitat de Sencelles.

Club Ciclista Maria de la Salut.

FEIM CARRERANY

EXCURSIÓ A L'OFRE PEL BARRANC DE BINIARAIX I TORNADA PEL MIRADOR D'EN XIM QUESSADA I ES CORNADOR.

El passat Diumenge, dia 15 de Març, arribarem al puig de l'Ofre.

Partirem de Maria a les 8'30 h. amb cotxes i ens encaminarem cap a Sóller. Després d'algunes aturades de rigor per estopejar als marejadissos hi arribarem, cap a les 10'15 h.

Deixarem un cotxe al costat del cementiri i amb els altres anarem fins a Biniaraix on els deixarem.

Berenarem al costat d'una font que hi ha a la sortida que enfila cap al barranc. Després de berenar agafarem la tirallonga d'escalons empedrats i per mig d'oliveres i atravesant el torrent de tan en tan ens anàvem acostant al Pla de l'Ofre, amb continus canvis sobre la vista panoràmica de Sóller i el Port.

A les 12'30 h. arribarem a les Cases de l'Ofre i deixarem les motxilles al costat de la Font de Sa Teula a la qual associarem nostra set i on es quedaren la majoria del grup.

Només tres ens encaminarem camí amunt cap al cim de l'Ofre (1.090 m.) al qual aconseguirem arribar cap a les 13'45 h. on, malgrat el fort vent, poguérem gaudir d'una de

les vistes més esplèndides que es puguin aconseguir de Mallorca, ja que la vista ho abarca pràcticament tot. Baixarem en uns 45 minuts i ens afegirem al grup que ja havia dinat, cosa que també férem nosaltres.

Cap a les 15'30 h. emprenguérem la tornada pel camí que duu al Mirador d'En Quessada i Es Cornador, fent l'altra cara, una excursió ben diferent. Entre alzinars i per un camí de carro, passant pel costat de les cases de Son Arrom i sortint al costat del cementiri, després de superar la sinuositat del camí, com podeu veure al gràfic.

Am el cotxe que havíem deixat, anarem a cercar els altres i cap a cases s'ha dit.

Arribarem a Maria prop de les vuit del vespre.

Pel mes d'Abril no hi haurà excursió, ja que el segon diumenge és Diumenge de Rams i el tercer és el Dia de Pasqua.

Ja de cara a Maig l'excursió que tenim pensada és a "LA TRAPA".

Onofre Sureda Ribas.